

KATEDRA-VERSENY

A KATEDRA-VERSENYEK
FŐ SZERVEZŐJE

Társszervezők:
Katedra szerkesztősége

További, a versennyel kapcsolatos információk: www.katedra.sk, katedra.szerkesztoseg@gmail.com

A verseny fő támogatói:
a Szlovák Köztársaság Oktatási
Minisztériuma, Lilium Aurum
Könyv- és Lapkiadó és Dunaszer-
dahely Város Önkormányzata

Realizované s finančnou podporou Fondu
na podporu kultúry národnostných menšín

KATEDRA MATEMATIKAVEVERSENY

ROVATVEZETŐ: RNDR. HORVÁTH GÉZA, horvath.geza@slovanet.sk

AZONOSÍTÓ SZÁM: 2019001

Tisztelt Kollégák, kedves Gyerekek!

A negyedik (utolsó) forduló megoldásainak beküldési határideje 2019. január 18. volt. Reméljük, már mindenki postára adta, hogy a javító pedagógusok időben elkészíthessék az eredménylistát. A levelező verseny végeredményét márciusi számunkban közöljük; az elődöntőbe nevezhetők meghívóját március közepén küldjük el, de **nem postán**, hanem **e-mailben**. Előzetesen közöljük, hogy a matematikaverseny országos döntője május 3-án lesz

Dunaszerdahelyen. A távolabbról érkezők számára május 2-án is biztosítunk szállást.

Felkérjük kedves Kollégáinkat, hogy küldjenek érdekes (lehetőleg saját ötletből született) feladatokat versenyünk részére. Ehhez szíveskedjenek szerzői megoldást is mellékelni! A **kitűzésre szánt** feladatokat az alábbi címre várjuk: **RNDr. Horváth Géza, Sládkovičova 5, 937 01 Želiezovce**, vagy (e-mail): horvath.geza@slovanet.sk

A HARMADIK FORDULÓ FELADATAINAK MEGOLDÁSAI

(HORVÁTH GÉZA [H. G.], KÁROLYI KÁROLY [K. K.] ÉS PÓCSIK BÉLA [P. B.] FELADATAI)

V—VI. OSZTÁLY

III-56-1. feladat: a) A számban 1-től 9-ig 9 db egyjegyű, és 10-től 80-ig 71 db kétjegyű szám szerepel. Ezek összesen $9 \cdot 1 + 71 \cdot 2 = 151$ számjegyet jelentenek, azaz az A szám **151-jegyű**.

b) Az első 99 jegyből az első 9 egyjegyű számokhoz, a többi pedig $90 : 2 = 45$ kétjegyű számhoz tartozik. Azaz a 100. számjegy a 46. kétjegyű szám első számjegye. A 46. kétjegyű szám az 55, ennek az első jegye 5. Tehát a 100. számjegy 5. [K. K.]

III-56-2. feladat: A legnagyobb csökkenő szám a 987654321. Minden egyes csökkenő számot megkaphatjuk úgy, hogy ebből a számból elhagyunk egyes számjegyeket. A legnagyobb számban a számjegyek összege $1 + 2 + \dots + 9 = 45$. Így olyan számjegyeket kell elhagynunk, amelyeknek az összege $45 - 39 = 6$. Ezt a következő csoportosításokkal érhetjük el: $6 = 6 + 0 = 5 + 1 = 4 + 2 = 5 + 1 + 0 = 4 + 2 + 0 = 3 + 2 + 1 = 3 + 2 + 1 + 0$. Az ezekhez tartozó csökkenő számok: **987543210, 98754321, 98764320, 98765310, 9876432, 9876531, 9876540, 987654**. [K. K.]

III-56-3. feladat: A három szám összege $18 \cdot 3 = 54$. A két kisebb szám összege $10 \cdot 2 = 20$, a legkisebb és a legnagyobb összege pedig $21 \cdot 2 = 42$. Ezért a legnagyobb szám: (a három összege) mínusz (a két legkisebb összege) = $54 - 20 = 34$. A középső szám: $54 - 42 = 12$. Innen a legkisebb szám: $54 - (34 + 12) = 54 - 46 = 8$. [H. G.]

VII—VIII. OSZTÁLY

III-7-1. feladat: Egy szám akkor osztható 12-vel, ha osztható 3-mal és 4-gyel is. 3-mal azok a számok oszthatók, amelyek számjegyeinek összege osztható 3-mal. A 2018-jegyű számban a számjegyek összege $2018 \cdot 6 = 12108$. Ez a szám osztható 3-mal. Egy szám akkor osztható 4-gyel, ha az utolsó számkettőse osztható 4-gyel. Ilyen végződés lehetne a 60, 64 és 68. Ám ha azt szeretnénk, hogy a keletkező szám

továbbra is osztható maradjon 3-mal, akkor a 6-os után csak 3-mal osztható számjegyet írhatunk. Ennek a feltételnek csak a **0** felel meg. [H. G.]

III-7-2. feladat: A négyzetekbe írt számokat a következőképpen jelöljük:

A						
B						
C	D	E	F	G		

A 7 szám összege: $A + B + C + D + E + F + G = 1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 = 28$, ami páros. A feltétel szerint $A + B + C = C + D + E + F + G$. Ebből $A + B = D + E + F + G$, azaz $A + B + D + E + F + G$ páros szám. Viszont $A + B + D + E + F + G = 28 - C$, ami alapján C-nek is párosnak kell lennie. Ha $C = 2$, akkor $A + B = 13$, amit a lehetséges számokból csak $6 + 7$ formában lehet kihozni. Ekkor a D, E, F, G számok az 1, 2, 3, 4 értékeket veszik fel. Ha $C = 4$, akkor $A + B = 12$, amit a lehetséges számokból csak $5 + 7$ formában lehet kihozni. Ekkor a D, E, F, G számok az 1, 2, 3, 6 értékeket veszik fel. Ha $C = 6$, akkor $A + B = 11$, amit a lehetséges számokból $4 + 7$ és $5 + 6$ formában lehet kihozni, de ez utóbbi nem jó megoldás, mer a 6-ost a C helyére írjuk. Tehát csak a $4 + 7$ megfelelő kombináció. Ekkor a D, E, F, G számok az 1, 2, 3, 5 értékeket veszik fel. Mindhárom esetben az A és B számok értékét 2-féleképpen, a D, E, F, G számokét $4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 24$ -féleképpen lehet beírni. Azaz itt összesen $3 \cdot 2 \cdot 24 = 144$ -féle beírás lehetséges. [K. K.]

III-78-3. feladat: $2018 = 1 \cdot 2 \cdot 1009$. Mivel az 1009 prímszám, ezért a téglatest élei: 1 cm, 2 cm, 1009 cm.

A felszíne tehát:

$$F = (1 \cdot 2 + 1 \cdot 1009 + 2 \cdot 1009) \cdot 2$$

$$F = (2 + 1009 + 2018) \cdot 2$$

$$F = 3029 \cdot 2$$

$$F = 6058 \text{ cm}^2$$

A téglatest felszíne **6058 cm²**. [H. G.]

III-89-4. feladat: Két egyenlő A számjegy szorzata akkor végződik ugyanerre a számjegyre, ha $A = 0$, $A = 1$, $A = 5$ vagy $A = 6$. A 0 -t kizárhatjuk, mert 0 -val nem kezdődhet szám. Ha az A értéke 1 lenne, akkor az $ABA \cdot ABA$ szorzat ötjegyű lenne. Tehát $A = 5$ vagy $A = 6$.

a) Ha $A = 5$, akkor $B = 2$, mert bármely 5 -re végződő számot önmagával megszorozva (négyzetre emelve) 25 -re végződő számot kapunk. $525 \cdot 525 = 275625$, ami valóban megfelel a feltételeknek, tehát: **$A = 5$, $B = 2$, $C = 7$, $D = 6$** .

b) Ha $A = 6$, akkor a szorzatban a 6 -os előtt páratlan számjegynek kell állnia, tehát az ABA csak 616 , 636 , 656 , 676 vagy 696 lehet. Az $ABA \cdot ABA$ legkisebb értéke 379456 , legnagyobb értéke 484416 lenne, de ennek az első számjegye csak akkor páratlan, ha $B = 3$. Ám a $636 \cdot 636$ szorzat nem ad megfelelő megoldást. Tehát a feladatnak csak egy megoldása van. [H. G.]

III-89-5. feladat: Kössük össze a C csúcst a H csúccsal! A CB szakasz az AHC háromszög súlyvonala. Tudvalevő, hogy a súlyvonal a háromszöget két (általában nem egybevágó, de) egyenlő területű háromszögre vágja szét. Ezért az ABC háromszög területe egyenlő a BHC háromszög területével. A CH szakasz a KBH háromszög súlyvonala, ezért a KCH háromszög területe is megegyezik a CBH háromszög területével, tehát az ABC háromszög területével is. Ez azt jelenti, hogy a BHK háromszög területe kétszerese az ABC háromszög területének, azaz 20 cm^2 . Hasonlóan bizonyítható, hogy az LCK és a HAL háromszög területe is 20 cm^2 , tehát az LHK háromszög területe: $20 + 20 + 20 + 10 = 70 \text{ cm}^2$. [P. B.]

Megjegyzés: A feladat általános háromszögre vonatkoztatott változata megtalálható Reiman István: **Matematika** (Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1992) című könyvének 213. oldalán, a 4. feladatban. [H. G.]

III-9-6. feladat: Mivel négyzetszám nem végződhet 2 -re, 3 -ra, 7 -re és 8 -ra, ezért a K , L és M betűk egyike sem veheti fel ezeket az értékeket. Ugyanakkor a számok nem kezdődhetnek 0 -val, tehát ezeknek a betűknek egyike sem felelhet meg a 0 -nak. A három betű tehát elméletileg a következő számjegyekkel helyettesíthető: $1, 4, 5, 6, 9$. Az 5 -öt is kizárhatjuk, mert ha egy négyzetszám 5 -re végződik, akkor előtte csak 2 állhat (hiszen az 5 -re végződő számok négyzete mindig 25 -re végződik), de az 525 nem négyzetszám. (A 125 sem adna megoldást az 1 -es szám miatt, a 625 pedig azért nem, mert az 526 nem négyzetszám.) Marad az $1, 4, 6, 9$. Vizsgáljuk meg először az LNL számot! Ennek értéke elvileg $1N1, 4N4, 6N6$ vagy $9N9$. Összesen 22 darab háromjegyű négyzetszám létezik, ezeket egyszerű egy táblázatból vagy egy Excel-táblázatban áttekinteni. $1N1$ alakú négyzetszám a $121, 4N4$ alakú a $484, 6N6$ alakú a $676, 9N9$ alakú négyzetszám nem létezik. A 121 azért nem jó, mert a KLM és az MLK számban ebben az esetben 1 -es kerülne középre, de olyan háromjegyű négyzetszám nincs, amelynek a középső számjegye 1 . A 484 sem jó, mert a KLM értéke $K4M$ lenne, de ilyen négyzetszámból csak hármat találunk: a 144 -et, a 441 -et és a 841 -et, de ezek mindegyike tartalmaz egy-egy „nem kívánatos” számjegyet. A **676** viszont jó (26^2), mert ez esetben $L = 6$ a KLM értéke $169, 361$ vagy 961 lehetne. A 361 -et kizárhatjuk (a 3 -as számjegy miatt), a **169** (13^2) és a **961** (31^2) viszont jó megoldást ad.

A feladatnak tehát két megoldása van:

a) $KLM = 169$, $LNL = 676$ és $MLK = 961$;

b) $KLM = 961$, $LNL = 676$ és $MLK = 169$. [P. B.]

KATEDRA VÁMBÉRY ÁRMIN FÖLDRAJZVERSENY

ROVATVEZETŐ: TÓTH TIBOR, vambery.armin.foldrajzverseny@gmail.com

AZONOSÍTÓ SZÁM: 2019002

AZ 1. FORDULÓ MEGOLDÁSAI

1. Vámbéry Árminnal kapcsolatos kérdések válaszai:

- Eredeti neve Wamberger Hermann
- Szentgyörgyön született 1832. március 19-én
- A Magyar Földrajzi Társaság elnöke is volt
- Felesége Rechnitz-Arányi Kornélia és a fia Vámbéry Rusztem
- 1913. szeptember 15-én halt meg Budapesten, sírja a Krepesi temetőben található

2. Vámbéry Ármin Ázsia területén tett jelentős utazásai és az általa érintett mai országok:

1. út: Törökország, Irán,
2. út: Irán
3. út: Türkmenisztán, Üzbegisztán, Afganisztán

3. A keleti házra és a háztartásra vonatkozó fogalmak magyarázata:

1. *mangal* – kőszén üst
2. *odsak* – kandalló
3. *tandur* – szénmedence, melegét takarókkal terelik egy helyre
4. *hárem* – a nők lakosztálya, tiltott vagy elszigetelt hely
5. *szelamlík* – szalon, fogadási terem

4. Művei a meghatározások alapján:

1. *Első műve – Deutsch-türkisches Taschenwörterbuch* (Német-török zsebszótár)
2. *Önéletrajzi írása – Küzdelmeim*
3. *Egyes ázsiai népek életmódját mutatja be – Keleti életképek*
4. *Egy Közép-Ázsia területét birtokló államalakulat történetét meséli el – Bokhara története*
5. *Dél-Ázsia legnépesebb államáról szóló csodás történet – Indiai tündérmesék*

5. Törökország jellemzése:

- államforma - köztársaság
- főváros - Ankara
- terület nagysága – 780 580 km²
- lakosság száma – 81 257 239 (2018) – 76 223 639 (2013)
- határai (természetes határok és szomszédos államok) – Bulgária, Görögország, Fekete-tenger, Égei-tenger, Földközi-tenger, Szíria, Irak, Irán, Örményország, Grúzia

6. Délvidék politikai térképét a csapatok egyéni módon oldották meg.**A 2. FORDULÓ MEGOLDÁSAI****1. Idézetek:**

- a) Vámbéry Ármin édesanyja mondta fiának, mikor vigasztalásra szorult bémult lába miatt
- b) Pendl Alajos mondta Vámbérynek, mikor beiratkozni kívánt a bencés gimnáziumba Pozsonyban
- c) Petrikovичné mondta nevelő célzattal Vámbéry Árminnak, mikor Zsámbokréten házitánítóskodott
- d) Vámbéry Ármin édesanyja rosszallását fejezte ki, miután Kutyevórol hazatért fia
- e) Eötvös Józsefnek mondta Vámbéry Ármin, mielőtt külföldi utazásához keresett támogatót

2. Vámbéry Ármin ázsiai utazásai alkalmával érintett települések:

- legkeletibb – Szamarkand
- legnyugatibb – Konstantinápoly
- legdélibb – Shiraz
- legészakibb – Kungrat (Kungrad)
- legmagasabb – Teherán (1100-1700m)
- legalacsonyabb – Trapezunt (Trabzon – 0m)

3. Az alábbiakban különféle állításokat olvashattok a Vámbéry korabeli keleti kultúráról (pontosabban a családok és a nők helyzetéről). Állapítsátok meg, hogy igazak vagy hamisak-e az állítások!

1. A szolgálok reggelente hangosan üdvözlik urukat. - H
2. A khazinedar a szolgálata során rendszeresen meglopja urát. - I
3. A családi kör szomorú és rideg. - I

4. A gyerekek ötödik életévük betöltéséig a háremben maradnak. - H
5. A anya mély tiszteletnek örvend a keleti családokban. - H
6. A soknejűség főként a gazdag családokra jellemző keleten. - I
7. A válás sokkal gyakoribb, mint Európában. - H
8. A keleti nők többsége még olvasni sem tud. - I
9. A keleti nők keresetforrásának egy részét jelenti a leánygyermek rabszolgák olcsó megvásárlása, majd idősebb korukban való eladásuk. - I
10. Konstantinápoly környékén csak egy szejrjéri volt található. - H

4. Válaszok Vámbéry Ármin irodalmi és politikai munkásságára vonatkozó kérdésekre:

1. nyelvtanári kinevezéssel jutalmazták
2. a keleti nyelvek tanítója lett
3. Vámbéry Ármin és Budenz József között robbant ki az ugor-török háború
4. a Brit Birodalom külügyminisztériumának végzett ügynöki munkát, Oroszország ajánlatát elutasította
5. 1972-ben, Berec Antal, Hunfaly János és Xantus János és mások közreműködésével megalapítják a Magyar Földrajzi Társaságot

5. Törökország természetföldrajzi térképét a csapatok egyéni módon készítették el.

6. Délvidék természetföldrajzi térképét a csapatok egyéni módon készítették el.

A 3. FORDULÓ MEGOLDÁSAI

1. Vámbéry Ármin életének helyszínei:

- a) Bambergből származik családja – ma Németország
- b) Dunaszerdahelyet tartja születése helyszínéül – ma Szlovákia
- c) Budapesten a Pilvax-kávéházban ismerkedett meg Vörösmarty Mihállyal – ma Magyarország
- d) Konstantinápolyban volt házitanító Husszein Daim pasánál – ma Törökország
- e) Perszepoliszban gyönyörködött órákig az ókori romváros szépségében – ma Irán

2. Vámbéry Árminnal kapcsolatos igaz-hamis:

1. A csípőfájás betege lett és jobb lábára megbénult. - H
2. Nyolc éves korára megtanult héberül. - I
3. Nyék községben kocsmárosnak állt. - H
4. Apja sírjánál összetörte mankóját és megesküdt, ezután segédeszköz nélkül fog járni. - H
5. 1848 tavaszát Pozsonyban élte át. - I
6. Törökül a szlavóniai Kutjevón kezdett tanulni. - I
7. A társasági viselkedés szabályait iskolai környezetben tanulta meg. - H
8. Kossuth Lajos beszédét Pesten hallgatta végig. - H
9. Húszéves korára már öt nyelven beszélt. - H
10. Első keleti útjára Eötvös intézett számára útlevelet. - I

3. A karavánokra vonatkozó tesztkérdések válaszai:

- 1) c) üzletvédelem
- 2) a) Közép-Ázsia
- 3) c) amennyit a lőpor a lovagkornak
- 4) b) kétszer
- 5) b) teve
- 6) b) polgármester
- 7) a) zarándok-karavánok
- 8) b) poroszkáló ló
- 9) b) lógó kosarak
- 10) a) papság és tudósok

4. Vámbéry Ármin irodalmi és politikai munkássága:

1. az Akadémia pénzbeli segítségével, támogatásával
2. Resid efendi néven indult Közép-Ázsiába
3. Oroszország kebelazi be a területet
4. Londonban tartott nagy sikerű előadásokat
5. Pesti Naplónak küldött rendszeres tudósításokat Isztambulból?

5. Törökország világörökségi helyszíneinek jellemzését a csapatok egyéni módon oldották meg

Istambul történelmi negyedei, Göreme N.P. és Kappadókia sziklatemplomai, Divrigi nagymecset és kórház, Hattusas, Nemrut-hegy, Xanthos – Letoon, Hierapolisz – Pamukkale, Safranbolu, Trója, Szelim-mecset, Catalhöyük, Bursa és Cumalikizik, Pergamon, Diyarbakir citadellája és a Hevsel-tertek, Ephesos, Ani, Aphrodisias, Göbekli Tepe

6. Hármasok Délvidéket érintő fogalmakból:

Szent István csatahajó, Rijeka, Fiume, Csáktornya, Zrínyi Miklós, Szigeti veszedelem, Zengg, Jurisics Miklós, Nehaj-vár, UNESCO, Kapela-hegység, Plitvicei-tavak, Eszék, Erőd, Mursa

KATEDRA TÖRTÉNELEMVERSENY

ROVATVEZETŐ: ANGYAL LÁSZLÓ, tortenelem.katedra@gmail.com

AZONOSÍTÓ SZÁM: 2019003

AZ 1. FORDULÓ MEGOLDÁSAI

1.feladat: Idézetek (8 pont)

- a nemzetiségi törvény, 1868
- az Országos Iparegylet felhívása, 1874
- Kossuth Lajos alkotmányterve, 1851
- „Bihari pontok”, 1868

2.feladat: „Összekevert névjegyek” (5 pont)

- szénszálas izzólámpa-Thomas Edison
- első benzinnel működő jármű-Karl Benz
- távíró-Samuel Morse
- telefonközpont-Puskás Tivadar
- veszettség elleni oltás-Louis Pasteur

3.feladat: Keresztrejtvény (13 pont)

1.							M	I	L	L	E	N	N	I	U	M
2.			D	U	A	L	I	S	T	A						
3.	V	Ö	R	Ö	S	I	N	G	E	S	E	K				
4.							D	E	Á	K	F	E	R	E	N	C
5.						V	E	R	S	A	I	L	L	E	S	
6.			D	Z	S	E	N	T	R	I						
7.					D	I	K	T	A	T	Ú	R	A			
8.		R	E	V	I	Z	I	Ó								
9.				B	A	C	H	H	U	S	Z	Á	R	O	K	
10.	N	É	P	S	Z	Ö	V	E	T	S	É	G				
11.							S	Z	E	G	E	D				

Megfejtés: **Mindenkihez**

Melyik évben fogalmazták meg? **1919. március 22.**

4.feladat: Azt írja az újság...(7 pont)

- a.) igen
 b.) igen
 c.) nem, mert Deák 1876-ban halt meg, a Magyar Távirati Irodát pedig 1880-ban alapították
 d.) igen
 e.) nem, mert Széchenyi 1860-ban hunyt el, az utolsó kolerajárvány Magyarországon pedig 1874-ben fejeződött be.

5.Válaszolatok a következő kérdésekre! (10 pont)

- a.) Kogutowicz Manó
 b.) az isteni béke, a nagy nemzeti összefogás a millennium idején
 c.) Wekerle Sándor
 d.) a lóverseny, mely a reformkor óta örvendett népszerűségnek
 e.) Pozsonyban
 f.) Budapesten
 g.) a vegyes házasságból származó gyerekeknek nemek szerint szüleik vallását kellett követniük: fiúk az apáét, lányok az anyáét.
 h.) dr. Steinberger Sarolta
 i.) Schwarz Dávid
 j.) Hunnia Filmgyár

6.Képek (5 pont)

- a.) Küry Klára, primadonna
 b.) Hajós Alfréd
 c.) Prohászka Ottokár
 d.) Vígszínház
 e.) torziós inga (Eötvös-inga)

7.Utazások (3 pont)

Egy lehetséges megoldás.

A millenniumi ünnepségsorozat a kiegyezési folyamat csúcspontja volt, a tíz évvel előbb megindult tervezés révén több nagy beruházás ekkorra készült el. Mindaz, amit a millennium eredményének tart az utókor, az ünnep nélkül is létrejött volna - ma mégis azt idézi. A reprezentáció része volt a Mátyás-templom megújítása, a Halászbástya, az Országház, a Kúria, az Iparművészeti Múzeum, a Vígszínház, a Feszty-körkép, míg a vásárcsarnokok, a Nagykörút, a kontinens első földalatti vasútja, az új Duna-híd felépítése a hétköznapi élet fejlődését mutatva emelte az ünnep fényét. A Vaskapu csatornát Ferenc József 1896. szeptember 27-én a szerb és román királlyal közösen avatta fel.

KATEDRA IRODALOMVERSENY

AZONOSÍTÓ SZÁM: 2018004

ROVATVEZETŐ: TÓTH MÓNKA, katedra.irodalom@gmail.com

AZ I. FORDULÓ – AZ I. KATEGÓRIA MEGOLDÁSAI**I. KERESZTREJTVÉNY**a. Megoldás: **DUELLUM**b. Megoldás magyarázata: **duellum=párbajra hívás, párbaj**

c. Az egyes megoldások hogyan köthetők a regényhez?

			1.	Á	L	D	O	M	Á	S	
			2.	G	Y	A	U	R			
3.	P	E	R	G	A	M	E	N			
			4.	V	A	L	L	O	N		
	5.	C	S	O	B	O	L	Y	Ó		
			6.	T	U	R	B	Á	N		
7.	T	E	S	T	A	M	E	N	T	U	M

1. DUELLUM

- Párbajra hívta ki Babocsai László Oglu agát, hogy megbosszulja apja halálát.
- Az aga és Babocsai László küzdelme Oglu halálával ért véget.
- Párbajra, játékos küzdelemre került sor Babocsai László és Bogics Markó közt.

2. ÁLDOMÁS

- A Babocsai-Oglu párbaj után, Csomay kapitány áldomásra hívta a török és a magyar vitézeket egyaránt.

3. GYAU

- **Gyaur= hitetlen** – aki nem hisz Allahban, az a török számára hitetlen. Babocsait nevezték gyaur vitéznek a könyvben.

4. PERGAMEN

- Babocsai László párbajra hívása egy pergamenre íródott.
- Oglu keze sárga volt, mint a pergamen.
- Az ókor óta az írás rögzítésére használt cseretlen, szörtelenített állati bőrből készült fehérített, vékonyított, általában kétoldalas írásra alkalmas lap.

5. VALLON

- A regényben megjelenő vallon **idegent** jelent=nem magyar.
- Csomay kapitány által emlegetett vallon minden nem magyar emberre értendő
- Bogics Markó a császár embereire használta

6. CSOBOLYÓ

- **Csobolyókból** ittak Babocsai László egészségére a vitézek, aki tisztességes harcban legyőzte Oglu agát.

7. TURBÁN

- A török vitézek, akik Oglu kíséretéhez tartoztak, kócsag- meg darutollal díszített **turbánt** viseltek.
- Ferhát, az öreg janicsár turbánjában méteres toll hajladozott.
- Bogics fején akkora turbán fehérlett, mint egy görögdinnye.

8. TESTAMENTUM

- Jelentése: végrendelet. Oglu végrendelezett, mely szerint Lászlóra hagyta leányát s minden vagyonát. László beszámolt édesanyjának Oglu testamentumáról.

II. KI MONDTA, KINEK?**1. „Oglu pillanatait már meg lehet olvasni. Kér benneteket, mielőtt arcát megfürdetné Allah ragyogásában. Szólni kíván veletek.”**

- Ferhát, a janicsár mondta Lászlónak, Csomay kapitánynak, Bogics Markónak és a kaposvári agának.

Miért hangzott el?

- A janicsár Oglu üzenetét hozta a társaságnak, hogy mielőtt meghal, szólni kíván velük.

2. „Ennek a szégyentelen pogányfinak volt bátorsága idejönni?”

- Babocsai László édesanyja mondta Lászlónak.

Miért hangzott el?

- Babocsai László édesanyja első reakciója ez volt, nem akarta látni annak a gyermekét, aki elvette tőle a férjét.

3. „Vörös képe volt, mint a rókának. Ruhája sem magyar, sem török. Nem gondolnám, hogy a maga dolgában járt.”

- Bogics Markó mondta a körülötte lévő vitézeknek.

Miért hangzott el?

- Bogics egy lótolvajt fogott, akit ki akartak vallatni, ő azonban egy szót sem mondott.

4. „Az én családom ti vagytok. Mind. Amit mondok, az fáj néha, de gyógyít is, ezt el ne feledjétek!”

- Csomay kapitány mondta két vitézének: Babocsai Lászlónak és Bogics Markónak.

Miért hangzott el?

- Azért, mert szerette vitézeit. Néha kemény volt velük, de féltésből, szeretetből tette,

5. „Ahányszor megvágysz, annyi kancsó bort fizetek.”

- Bogics Markó mondta Babocsai Lászlónak

Miért hangzott el?

- Bogicsot László kihívta egy játékos párbajra, hogy meggyőzze arról, hogy ő jól harcol a karddal, akár Oglut is képes vele legyőzni. Bogics biztos volt benne, hogy jobban vív, mint László.

III. TÉVES ÁLLÍTÁSOK

1. Oglu aga a berzsényi réten, az öreg fűzfa alatt, párbajban legyőzte Bogics Markó apját egy szál karddal.

- **látrányi** réten
- **Babocsai László** apját

2. Fonód bevehetetlen volt. A Tisza partján legközelebbi szomszédja a keszthelyi Bolondvár, Somogy felé pedig Öreglak. Háta mögött Tihany és Kanizsa.

- **Balaton** partján
- **szemesi** Bolondvár
- Háta mögött Kanizsa, **szemben** Tihany

3. A kapitány azt a parancsot kapta Ernesztin gróftól, hogy a bajvívásokat golyóval is, de megakassza.
 - Ernesztin **hercegtől**
 - a bajvívásokat **börtönnel** is, de megakassza
4. A végházban még alkonyatkor is dübörögtek a csizmák, és pengett a citera, és Bogics Markó járta legelől.
 - **hajnaltájon**
 - pengett a **lant**
 - **Csomay kapitány** járta legelől
5. László levelét Bogiccsal és Csomay kapitánnyal vitte el, és hajnaltájt tűzték ki a koppányi végvár kapujára.
 - **Potyondyval** vitte el
 - **éjfél tájon**
6. Oglu most már megállás nélkül támadott, László is. Oglu fárad. Ekkor kapta az első lapos vágást. Mintha korbáccsal vágta volna rá.
 - **László csak hátrált körben**, lassan, legyűrhetetlen nyugalommal
 - **második** lapos vágást
7. A lótolvaj, aki magyarul is, törökül is beszélt, fejbe vágta a híres fonódi vitézt, Bogicsot.
 - magyarul **sem**, törökül **sem**
 - **szigeti** vitézt

AZ 1. FORDULÓ – A II. KATEGÓRIA MEGOLDÁSAI

I. BEMUTATKOZNAK A SZEREPLŐK

a) ANETT

A szereplőhöz kapcsolódó fogalom: SPORTKOCSI

Indoklás: Gorcsev a bank előtt ült a taxiban, amikor a piros ruhás lány (=Anette) elsuhant mellette a fekete sportkocsijával..

b) VANEK

A szereplőhöz kapcsolódó fogalom: SZEMÜVEG

Indoklás: Vanek úrnak különös szemüvege (csíptető) volt.

c) GORCSEV

A szereplőhöz kapcsolódó fogalom: MONOKLI

Indoklás: A fekete keretes monoklival akarta Gorcsev felhívni magára a figyelmet, nála a monokli az előkelőséget szimbolizálta.

d) LABOUX

A szereplőhöz kapcsolódó fogalom: ALFA ROMEO

Indoklás: Laboux gyönyörű, egyedi gyártmányú, kéken csillogó túraautója, mely kétharmad részben tizennégy karátos aranyból volt.

e) BERTIN

A szereplőhöz kapcsolódó fogalom: FEKETE KÖTÉS

Indoklás: De Bertin tábornokot a Laboux-ház előtt két férfi szólította meg. A köpcös megragadta a tábornokot, Portenif pedig lesújtott rá. A tábornok homlokára ezért került az fekete kötés.

II. KULCSFOGALMAK

1. MAKAÓ

Magyarázat:

-Gorcsev a professzortól makaón nyerte el a Nobel-díját.

2. MONOKLI

Magyarázat: /Kétféle értelemben járhatjuk körül ezt a kifejezést/

A) A fekete keretes monokli, azaz szemüveg Gorcsev Ivánhoz tartozott.

B) Gorcsev a Laboux-szal vívott csatájában szerzett a szeme köré egy kidudorodó fekete karikát= monoklit

3. GARDRÓBSZEKRÉNY

Magyarázat:

A *Méditerranée* szálló fedelmi lakosztályában helyezték el Vanek urat, s ő ott a gardrószelemben helyezkedett el.

4. PÁRBAJ*Magyarázat:*

Két alkalommal lehattünk szemtanúi annak, hogy párbajra hívtak, párbajt vívtak a szereplők:

- Az első párbaj két szereplője Lingeström báró és Gorcsev Iván.
- A második rögtönzött párbaj-verekezés Laboux és Gorcsev közt zajlott a Laboux-ház udvarán.

5. SPORTTRÉNER*Magyarázat:*

Lingeström számolt be Labouxnak arról, hogy mi mindent tudott meg Gorcsev Iván múltjáról. Ezek közt szerepelt, hogy sporttréner volt tizenhat éves korában, tehát hivatásos vívó.

6. TÚRAKOCSI*Magyarázat:*

- A regény kulcs fontosságú „szereplője” az Alfa Romeo. Ez egy túrakocsi, amely különleges modell, a legfényűzőbb nagyurak számára.

7. LAKÁJ*Magyarázat:*

André, a lakáj mindig megjárja a regényben. Ahányszor találkozik Ivánnal, az annyiszor üti őt le.

8. EMIGRÁNS*Magyarázat:*

- Gorcsev Iván emigránsnak mondja magát több alkalommal is.

9. MATRÓZ*Magyarázat:*

Gorcsev Iván egyik foglalkozása.

10. IDEGENLÉGIÓS*Magyarázat:*

- Laboux is a légió tagja volt.
- Laboux mérgeiben felajánlja Gorcsevnek, hogy elveheti a lányát, ha belép a légióba.
- Végül Vanek úrnak kell helyettesítenie Gorcsevet az első légiós napján, mert megtudja, hogy Anette bajban van, így a lány segítségére siet.

III. TOTÓ

1.	Hány évesen nyerte el Gorcsev Iván a fizikai Nobel-díjat?	21	T
2.	Mi volt Vanek úr eredeti foglalkozása?	kikötőmunkás	E
3.	Hol pillantotta meg Iván először a piros ruhás lányt?	Nizza	X
4.	Milyen színű autója volt Anettnek?	fekete	A
5.	Kivel Karambolozott Gorcsev Iván?	Lingeström	S
6.	Milyen nemzetiségűnek vallotta magát?	orosz	V
7.	Milyen testrészét vágta le Iván Lingeströmnek?	egyik fülét	E
8.	Ki szerette a konyakot a regényben?	Laboux	N
9.	Mit kell tennie Gorcsevnek, hogy elvehesse Anettet?	belépni a légióba	D
10.	Ki hívja titkos megbeszélésre Anettet?	Portenif	É
11.	Milyen maximális sebességgel ment az Alfa Romeo?	80 km/h	G
12.	Hogy hívják az Alfa Romeo sofőrjét?	Parker	L
13.	Mit tettek Portinefék Anettel?	elkábították	Ő

A válaszokból kapott megfejtés: TEXAS VENDÉGLŐ

A megoldás magyarázata:

- A TEXAS VENDÉGLŐ egy olyan helyszín, ahol bűncselekmény történik.

1. Elkábítják Anette-t.
2. A vendéglő elől eltűnik az értékes autó.

AZ I. FORDULÓ MEGOLDÁSAI

I. REJTŐZKÖDŐ NEVEK

A játékosok ebben a feladatban nagyon jól szerepeltek, szinte tökéletes válaszokat kaptam. A részmegoldások, amelyeket szintén fel kellett tüntetni, egy-két esetben maradtak csak el. A feladat második, jutalompontos része pedig a csapatok kreativitásáról árulkodtak, példaként olvasható néhány megfejtés. Külön köszönöm a betűrendbe sorolt megoldásokat!

1.

A)

V-vel egy női név becézett alakja: **Vica**
M-mel megjelölésre használatos,
ragasztós papírdarab: **matrica**
K-val hasznos bogár: **katica**
Név: **ICA**

B)

M-mel trópusi betegség: **malária**
K-val déli olasz országrész/tartomány: **Kalábria**
P-vel magyar rádióállomás: **Pátria**
Név: **RIA**

C) V-vel baj, csáva: **veszedelem**

M-mel vízagy: **meder**
Sz-szel gyümölcs: **szeder**
Név: **EDE**

D)

H-val bűnöző: **haramia**
Ő-vel személyragos határozószó: **őmiatta**
K-val egy tantárgy: **kémia**
Név: **MIA**

E)

G-vel négylábú állat: **gazella**
Sz-szel fertőző betegség: **szalmonella**
C-vel zárt helyiség: **cella**
Név: **ELLA**

2. Íme néhány példa a jutalompontos feladat megoldására: *Aida, Ali, Alma, Adri, Ari, Camilla, Carl, Cili, Cirill, Dalma, Dalmi, Dia, Edi, Emil, Eri, Ila, Ildi, Ilma, Imi, Imre, Laci, Lala, Lara, Lea, Lia, Lili, Lilla, Mari, Marci, Marcell, Meli, Mici, Miriam, Rea, Ria*

II. SZÓLÁSOK ÉS KÖZMONDÁSOK LÓUGRÁSBAN

E türelmet kívánó feladatban ugyancsak nagyon ügyesnek bizonyultak a csapatok. A feladat nehézsége az volt, hogy előre-hátra, sok esetben négy irányba is tovább lehetett mozogni, ezért keresgélni kellett a következő lépést. A frazémák jelentései is jól szerepeltek. Bár használhatták a frazémagyűjteményeket, a pontszerzéshez elegendő volt a saját szavakkal történő körülírás.

A)

Megfejtés: *Járt utat a járatlanért el ne hagyj!*

A frazéma jelentése: Az ismert, megoldáshoz vezető módszert nem érdemes egy újabbért elhagyni.

B)

Megfejtés: *Megtalálta a zsák a feltját.*

A frazéma jelentése: Mindenki megtalálja a magához illő társat, barátot, társaságot stb.

C)

Megfejtés: *Hátravan még a feketelevés.*

A frazéma jelentése: még csak ezután következik a dolog kellemetlen, nehezebb része.

D)

Megfejtés: *Ha már lúd, legyen kövér.*

A frazéma jelentése: Ha már tesz, mond vagy kér valamit az ember, úgy csinálja, hogy az alapos, kiadós, esetleg teljes legyen.

E)

Megfejtés: *Két malomban örölnek.*

A frazéma jelentése: Nem értik meg egymást, elbeszélnek egymás mellett.

III. IGEKÖTŐS IGÉK HÁLÓJA

Általánosságban elmondható, hogy e feladat első része sem okozott különösebb fennakadást, a táblázatba betöltendő igék jól szerepeltek. A mondatok igéihez néhány esetben többféle igekötőt lehetett társítani, ám a megoldások közül azokat az igekötős igéket fogadtam el, amelyek az adott kontextusban értelmet kaptak (pl. a néha sikerül színleléssel *átverni* helyett nem fogadtam el az *összeverni* igekötős igét).

1. A haverom kissé *eldobta* a sulykot. *Kidobott* az ablakon mindent, amit éppen elért. Próbáltam *feldobni* őt, mégis a végén bedobtam a törülközőt.
2. A tanár azt gondolja, majd *beleveri* a fejembe az anyagot. Néhányszor kérdéseivel *felver* az óra alatt, de *elverni/megverni/beverni* azért nem mer. Néha sikerül színleléssel *átvernem*.
3. Mindnyájan *rákattantunk* a legújabb játéokra. Még mielőtt teljesen *átkattant/bekattant* volna nekünk, vihar támadt és *szétkattant/kikattant* valami a vezetékben.
4. Az egyik ismerősöm *felcsapott* kidobónak. Szegény, nem volt ott soká, mert *rácsapott/lecsapott* a főnök barátnőjére véletlenül, akit addig nem ismert. Azonnal *kicsapták*.
5. Mikor már végre *beindult/elindult* a motor és *elindultunk/megindultunk* hazafelé, a sofőr úgy *megindult/beindult* az egyik kérdéstől, hogy azonnal leállt.
6. A seregélyek teljesen *megszállták* a gyümölcsöst. Ha más madár tévedt oda, néhányan *odaszálltak/rászálltak* és elkergettek. Csak a lövöldözésre *szálltak el/fel*.
7. Neked már valaha *beolvastak*, ha rosszul *olvastad el/fel* a feladatot? Én nem szeretem *megolvasni*, mennyi lap van még hátra.

A táblázatba betöltendő igék: *dob, ver, kattan, csap, indul, száll, olvas*.

A megfejtett igekötős ige: **betalál**

E megfejtett igekötős igére legalább három, más jelentésű mondatot/kontextust kértem volna.

Lehetséges megoldások:

1. *Betalál egy helyre, pl. városba, szobába stb.*
2. *Betalál valamilyen célba pl. kapuba, kosárba stb.*
3. *Illik valahova, pl. betalál a mondanivalóba, a mesébe stb.*
4. *Bejön, tetszik, pl. betalált az új géppel stb.*

A jutalompontos feladatnál **egy igét** kellett választani, lehetőleg olyan, gyakran előforduló igét, amelyhez a lehető legtöbb igekötőt lehetett társítani (pl. *megy*). Minden tíz, különböző jelentésben használt igekötős ige után kaphattak a csoportok pluszpontokat (pl. 1 pont: *kimegy – az útra/a divatból, szétmegy – a feje/a pár, lemegy – a pincébe/a tananyag, rámegy – a kerékre/az egészségére, elmegy – otthonról/az esze stb.*). Több csapat sajnos nem egy igekötős igével alkotott mondatokat, hanem külön-külön néhánnyal, így azokat a megoldásokat nem fogadtam el. Amennyiben a következő fordulónál nem világos a feladat kérem, bátran kérdezzenek.

KATEDRA ALSÓ TAGOZATOS VERSENY

ROVATVEZETŐ: KALOCSÁNYI MÓNIKA, katedra.also.tagozat@gmail.com

AZONOSÍTÓ SZÁM: 2018005

AZ 1. FORDULÓ MEGOLDÁSAI

1. FELADAT: KERESZTREJTVÉNY

1. VÁNDOR
3. NAGYSZALONTA
4. BUDA VÁR
6. VARGA

7. KOVÁCSNÉ
9. TEJBEKÁSA
11. SELYEM
12. MÁRTON

Megfejtés: VENDÉGSZERETŐ

Szereplő	Magyarázat (több lehetőség is elfogadható)
Márton kovács és a kovácsné	Barátságosan, szeretettel befogadták Mátyás vargát éjszakára. Biztosítottak neki szállást, vacsorát és még reggelit is. Nem sajnáltak semmit a vendégtől, pedig nem éltek nagy gazdagságban.
Mátyás király és a királyné	Mikor a várban fogadták Márton kovácsot, mindent viszonztak neki és még arannyal is megajándékozták, ahogy azt megérdemelte kedvességéért és önzetlenségéért.

2. FELADAT: HOGYAN MONDANÁTOK MÁSKÉPP?

jó napszállat után (érkezett) – sötétben/ éjszaka/ sokkal azután, hogy lement a nap....

az éhség is elcsigázta - nagyon éhes volt/ éhezett/ korgott a gyomra/

„... a kutyának se való időben” – nagyon hidegben ...

„ ... rám szakadt az este ...” – beesteledett

„ ... ha juttatna szegény fejemnek valami kis zugot éjszakára” – hogyha kaphatnék szállást éjszakára ...

3. FELADAT: IGAZ VAGY HAMIS?

Megfejtés: Meghalt Mátyás király, oda az igazság.

4. FELADAT: ADOMÁNY

Megoldás:

1. nap: 10 arany
2. nap: 12 arany
3. nap: 14 arany
4. nap: 16 arany
5. nap: 18 arany

Az ezüst száma és fogyasztása felesleges információ, tehát azzal nem kell foglalkozni.

Arany összesen: $10+12+14+16+18 = 70$ arany

Válasz: Márton kovács 70 aranyat kapott az 5 nap alatt Mátyás királytól.